

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ — ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ —
ΤΙΜΗ: ΜΙΣΘ ΣΕΛ. — ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΕΤΗΣ. 6]- ΕΞΑΜ. 3]-

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΑΟΣ

Ριγμένες στη σκληρή όσο κ' έξαντλητική βιοπάλη οι λαϊκές τάξεις, δύσκολα βρίσκουν τον καιρό ή τη διάθεση να καταπιαστούν με ζητήματα έξω από τη ρουτίνα της δουλειάς τους και της καθημερινής αγωνίας τους για το ψωμί.

"Έτσι, μδλο που διψούν για μόρφωση, και το βιβλίο τους είναι πάντα αγαπητό—στούς κάπως μορφωμένους τουλάχιστο—σπάνια κατορθώνουν να προσφέρουν στον έαυτό τους και λίγες ανώτερες χαρές. Πρέπει να θυσιάσουν την ανάπαυσή τους για νάνταποκριθούνε στο σκοπό αυτό. Και είναι αρκετοί που τó κάνουν αυτό με πολλή ευχαρίστηση, ενώ τόσος άλλος κόσμος, χασομέρης και ανεξάρτητος οικονομικά, προτιμάει να σκοτώνει τις ώρες του άλλου: στο χαρτοπαίγνιο, στο κουτσομπολιό, στα κοσμικά γλέντια κ.τ.λ.

"Άλλο ζήτημα αν τα βιβλία που πέφτουνε στα χέρια των φτωχών βιοπαλαιστών δεν είναι πάντα σοβαρά και έποικοδομητικά. Σ' αυτό δεν φταίνε ασφαλώς οι ίδιοι. Τό φταίξιμο βαραίνει τό μορφωμένο μας κόσμο, που άδιαφορεί για την πνευματική καθοδήγηση των λαϊκών στρωμάτων.

"Ός τόσο, πρέπει να σημειώσουμε με ξεχωριστή ικανοποίηση, πώς—τά τελευταία προπάντων δέκα χρόνια—μέσα στις τάξεις των εργαζομένων άρχισε γανάπτύσσεται ή αγάπη προς τό σοβαρό βιβλίο—τό φιλολογικό προπάντων και τό κοινωνιολογικό—με αποτέλεσμα και την καλλιέργεια της έκλεκτικότητός των. Είναι πολλοί οι εργαάτες που διαβάσανε έργα έκλεκτά άπ' την Παγκόσμια φιλολογία—μυθιστορήματα, διηγήματα, ποιήματα, μελέτες—και τά άφομοιώσανε όσο τους έπιτρέπανε οι δυνάμεις τους.

"Υπάρχουν άνθρωποι, άπ' τόν κόσμο τόν εργατικό, προσανατολισμένοι αρκετά στα κυριώτερα πνευματικά ρεύματα του καιρού μας, κι' αν δεν μπορούν να σου μιλήσουν λ.χ. για τόν... «σουρρεαλισμό» ή για τη Θεωρία της σχετικότητας του "Άϊνστάϊν, δεν άγνοούν ούτε τόν Παλαμά, ούτε τόν Βάρναλη,

ΛΜ/
CYP/
(KARE)

οὔτε τὸν Κατηφόρη, οὔτε τὸν Ζολᾶ, οὔτε τὸν Γκόρκι, οὔτε τὸν Ντοστογιέφσκι, τὸν Χάμσουν, τὸν Ἀντρέγιεφ ἢ τὸν Ἀνρὺ Μπαρμπύς.

Ὅσα βιβλία ἔτυχε νάνακαλύψουν εἴτε σὲ βιβλιοθήκες φίλων τοὺς εἴτε σὲ βιβλιοπωλεῖα (πολλοὶ ἀγοράζουσιν βιβλία, κόβοντας ἀπ' τὸ ἴδιο τὸ ψωμί τοὺς) τὰ μελετήσανε μὲ θερμὸ ἐνδιαφέρον καὶ συγκινητικὴ ἐπιμονή.

Ἄλλὰ... αὐτοὶ οἱ διανοούμενοι ἐργάτες—ὅπως ἀξίζει νὰ τοὺς ποῦμε—εἶναι ἀσφαλῶς λίγοι, ἐλάχιστοι. Κι' ὁ λόγος εἶναι εὐνόητος. Πολλοὶ ἀπ' τὸ λαὸ ἱκανοποιοῦνε τὴν πνευματικὴν τοὺς δίψα μὲ ἔντυπα «τῆς κακῆς ὥρας», ληστρικά καὶ ἀστυνομικά, ἢ κακογραμμένα ρομάντσα, ποὺ δὲν προσφέρουν τίποτα γιὰ τὴν αἰσθητικὴν τοὺς καλλιέργεια.

Καὶ μένουν μακριὰ ἀπὸ τὴν χαρὰ τοῦ καλοῦ βιβλίου καὶ τὴν μόρφωση γενικά, μῦθο ποὺ εὐχαρίστως θὰ θυσιάσαν λίγες ὥρες ἀπ' τὴν ἀνάπαυσή τοὺς, γιὰ νὰ ἐξελιχθοῦν πνευματικά, ἂν εὑρίσκαν στοργικοὺς ὀδηγητές, —ἂν τέλος πάντων κάποιοι θὰ κεντρίζανε τὸ σχετικὸ ἐνδιαφέρον τοὺς.

Παρήγορο εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ ἄρχισε νὰ ξαπλώνεται πλατιά ἡ ἀγάπη στὴ θεωρητικὴν μόρφωση. Μὰ ὁ λαὸς μας χρειάζεται περισσότερο φῶς, καὶ ἰδιαίτερα τὸ φῶς τῆς Τέχνης, ποὺ θ' ἀνεβάσει τὸ ψυχικὸ τοῦ ἐπίπεδο.

Ἴσως ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἡ ἀντίληψη πὼς ὁ ἐργάτης καὶ ὁ χωρικός δὲν εἶναι ἱκανοὶ γιὰ τέτια πράγματα, ἢ πὼς ἡ Τέχνη καὶ ἡ Ἐπιστήμη πρέπει νὰ μένουν μονοπώλιο μερικῶν ἀνθρώπων: τῶν «ἐκλεκτῶν»! Καὶ μερικοὶ θὰ πιπιλίζουν πιθανόν τὸ γνωστὸ Εὐαγγελικὸν ρητό: «Μὴ ρίπτετε τὰ ἅγια τοῖς κυσίν...».

Ἄλλὰ... γιατί θεωροῦμε «κύνες» τοὺς πτωχοὺς βιοπαλαίστες; Καὶ ποιοὶ εἶναι τάχα οἱ «ἐκλεκτοί», ποὺ θέλουμε τὰ «ἅγια» ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοὺς;

Ἄν τὰ κατώτερα λαϊκὰ στρώματα δὲν εἶχαν τὴν τύχην νὰ τελειώσουν τὸ Γυμνάσιο ἢ νὰ γεννηθοῦν καὶ νὰ γίνουν οἱ «προνομιούχοι τοῦ πλοῦτου», ὥστε νὰ ἐμφανίζονται μὲ τὴν μογιὰ τοῦ πολιτισμοῦ, πρέπει νὰ ζοῦνε πάντα στὸ περιθώριο τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ;

Δὲν θὰ συζητήσω ἐδῶ πέρα τὰ γνωστὰ αἰσθητικὰ δόγματα «ἡ Τέχνη γιὰ τὴν Τέχνη», «ἡ Τέχνη εἶναι γούστο» ἢ τὸ ἢ «Τέχνη γιὰ τίς μάζες». Τὰ πράγματα τὰ βλέπω μὲ τὴν πολὺ ἀπλὴ μορφή τοὺς: Πιστεύω πὼς τόσοι αἰῶνες πνευματικῆς ἐξέλιξης τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἀγωνίστηκαν, δὲν μοχθήσανε, δὲν ἐθυσίασαν τόσες δυνάμεις καὶ ζωὲς γιὰ μιὰ μονάχα δράκα ἀνθρώπων.

Ἡ Τέχνη, ὅπως κ' ἡ Ἐπιστήμη, ἀνήκουνε σ' ὀλάκερην τὴν ἀνθρωπότητα. Ἔχει δικαιώματα ἀπάνω στὶς ἀνώτερες χαρὲς τοὺς καὶ τὰ φῶτα τοὺς, ὅχι μονάχα ἢ χορεία τῶν αὐτοχειρονημένων «ἐκλεκτῶν», ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη στρατιὰ τῶν ἀπό-

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ
'Ακίνητα Μπενά - ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Πρός τούς συνδρομητές της «Σπίθας» και της «Φλόγας».

Ἄγαπητοί μου,

Μέ τὸ σημερινό μου γράμμα, ἔρχομαι νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω γιὰ τὸ ἔμβασμα τῶν συνδρομῶν σας. Εἶναι ἀρκετοὶ ἐκεῖνοι ποὺ τίς καθυστεροῦν, κι' αὐτὸ δυσκολεύει τὴν ἔκδοσιν τῶν περιοδικῶν μου.

Οἱ συνδρομές, ὅπως ξαίρετε προπληρώνονται. Γι' αὐτὸ καὶ γίνεται ἡ σχετικὴ ἔκπτωση στὴ συνδρομὴ τῆς «Φλόγας». Ὡς τόσο, μερικοὶ δὲν πληρώσανε ἀκόμη οὔτε τὸ ἀ' ἐξάμηνο, κ' εἶναι ἄλλοι ποὺ ἔχουν πάρει τὴν ἀπόδειξιν πληρωμῆς γιὰ τὸ νέο χρόνο τῆς «Φλόγας» καὶ δὲν τὴν ἐξωφλήσανε. Ὅπως σᾶς ἔγραψα κι' ἄλλοτε, εἶναι προτιμώτερο καὶ ἀσφαλέςτερο νὰ στέλλετε ταχυδρομικῶς τίς συνδρομές, γιατί συχνὰ ἔρχονται πολλοὶ καὶ δὲν μὲ βρίσκουν στὸ γραφεῖο.

Ἐξ ἄλλου, εἶναι εὐκόλο ὁ καθένας νὰ βρεῖ τί συνδρομὲς ὀφείλει, ὅταν θυμᾶται πόσα ἔχει πληρώσει — ἂν ἐπλήρωσε. Πάντως, γνωρίζετε ὅτι ἡ συνδρομὴ τῆς «Φλόγας» γιὰ ἓνα χρόνο (12 τεύχη) εἶναι 10/-, καὶ γιὰ 6 μῆνες (6 τεύχη) 5/-. Τῆς «Σπίθας» ἡ ἐτήσια εἶναι 6/-, καὶ ἡ ἐξάμηνη 3/-.

Φροντίστε, λοιπόν, νὰ ἐμβάσετε — ὅσοι καθυστερεῖτε — τίς συνδρομές σας, γιὰ νὰ διευκολύνετε καὶ τὴν κανονικὴ ἔκδοσιν αὐτῶν τῶν περιοδικῶν, ποὺ τὰ ἔξοδά τους εἶναι μεγάλη.

Περιμένοντας ν' ἀντάποκριθεῖτε στὴν παράκλησή μου ὅσο τὸ δυνατό πιὸ σύντομα, σᾶς χαιρετῶ

Δικός σας
ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

Λευκωσία 3.3.1945

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ τοῦ Χοροῦ.

ΕΦΙΑΛΤΗΣ, πολιτικὸς προδότης.

ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΗΣ (

ΜΑΥΡΑΓΟΡΙΤΗΣ (

ΠΕΜΠΤΟΦΑΛΑΓΓΙΤΗΣ (

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙ.

Μη μου πείτε πως είναι προτιμότερο να κατεβθούμε μονάχα έπαγγελματικά τόν εργαζόμενο κόσμο: Να τόν διδάξουμε τά στοιχειώδη, πού χρειάζονται άμεσα για τήν πρακτική του εϋδοκίμηση και νά τόν σπρώξουμε νά βελτιώσει άπλως τήν οικονομική του θέση. Κι' αυτό πρέπει νά γίνει, αλλά και στάλλο—στήν άνώψηση του πνευματικού και αισθητικού επίπεδου του—δέν είναι δίκαιο νά ύστερήσει.

"Ας μη ξεχνούμε πως τό «πλατό κοινό», πού όπως παραδεχόμαστε πρέπει νά ενδιαφερθεί για τά πνευματικά ζητήματα του τόπου, άποτελείται άπ' αυτές τις τάξεις: τών εργατών, τών χωρικών, τών έπαγγελματιών, τών τεχνιτών κτλ.

Γιά νά πάει μπροστά μία χώρα, δέν είναι αρκετό νά κατοικείται άπό μερικές δεκάδες ή έκατοντάδες μορφωμένους, και χιλιάδες ή έκατομμύρια άγραμμάτους ή άδιάφορους κι' άκατατόπιστους στην πνευματική της κίνηση. Ένας ύδροκέφαλος όργανισμός δέν μπορεί ούτε υγεία νάχει ούτε ζωτικότητα.

Λοιπόν, ποτέ δέν ρίπτουμε «τά άγια τοίς κυσί», όταν κατεβαίνουμε στα χαμηλά στρώματα του λαού και προσπαθούμε νά τάνεβάσουμε ψηλότερα, φροντίζοντας νά τά φέρουμε σε έπαφή με τις άνώτερες έκδηλώσεις του πολιτισμού. Και ή Φιλολογία και ή Μουσική και ή Τέχνη γενικά, και ή Έπιστήμη, πρέπει νά άγκαλιάσουν με πραγματική αγάπη τό λαό. Χρέος τών μορφωμένων μας είναι νά κινηθούν προς τήν κατεύθυνση αυτή, δημιουργώντας ευκαιρίες και βρίσκοντας τούς καλύτερους τρόπους, για νά συμβάλουν στη άνώψηση τών λαϊκών μαζών.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

"ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΔΟΤΕΣ,"

(ΕΜΜΕΤΡΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΣΚΕΤΣ — ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ)

ΠΡΟΣΩΠΑ:

Η ΕΛΛΑΔΑ, ώραία γυναίκα, ντυμένη με τρόπο κλασσικό.
Η ΙΣΤΟΡΙΑ, με άυστηρό ύφος, αλλά με άγαθή όψη.
Ο ΛΑΟΣ, δώδεκα πρόσωπα μαζί, πού παίρνουν μέρος στη δίκη.
Ο ΚΟΥΡΥΦΑΙΟΣ του Χορού.

ΕΦΙΑΛΤΗΣ, πολιτικός προδότης.

ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΗΣ (

ΜΑΥΡΑΓΟΡΙΤΗΣ (ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙ.

ΠΕΜΠΤΟΦΑΛΛΑΓΓΙΤΗΣ (

ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ()
 ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ ()
 ΕΝΑ ΑΓΟΡΙ, 12 χρονῶν () μάρτυρες.
 ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΛΑ, 20 χρονῶν ()

ΛΙΛΙΚΑ, κυρία τοῦ σαλονιοῦ, 30 χρονῶν.
 ΠΑΤΡΙΔΟΚΑΠΗΛΟΣ, ψηλός, ξεραγγιανός, 40 χρονῶν.
 ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, 25 »
 ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΑΝΤΑΡΤΩΝ

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ: Ἡ Ἀκρόπολη, δεξιά ὁ Παρθενώνας, Ἀριστερά, ἕνας μεγάλος βωμός. Περιπέτεια καὶ χελιδόνια στὸν καταγάλανο οὐρανό.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ:— Ἀριστερά, στὸ βάθος, μιὰ μεγάλη δικαστικὴ ἔδρα, σὲ βάθος ψηλὸ ὡς μισὸ μέτρο. Ἀπάνω χειρόγραφα, τόμοι βιβλίων, ἕνα καλαμάρι καὶ μετὰ ἕνα μεγάλο ἄσπρο φτερό.

Ἀριστερά τοῦ θεατῆ ἕνα ἐδῶλιο, ὅπου κάθονται φοβισμένοι καὶ ντροπιασμένοι οἱ κατηγορούμενοι.

Δεξιά, στέκεται σὲ ἡμικύκλιο ὁ χορός, ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὸ Λαό. Ὁ ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ τοῦ χοροῦ κρατᾷ στὰ χέρια ἕνα μεγάλο φύλλο χαρτὶ τυλιγμένο σὰν περγαμνή.

Ἡ χορωδία εἶναι μικτὴ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 τουλάχιστο πρόσωπα.

Μόλις ἀνοίγει ἡ αὐλαία, ὁ ΛΑΟΣ τραγουδᾷ τὸν «Ὑμνο στὴν Ἑλλάδα», ποὺ ζωντανεύεται σύμφωνα μὲ τίς σχετικὲς ὁδηγίες. (Βλέπε στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ σκέτους).

ΕΛΛΑΔΑ⁽¹⁾ τὸν πυρσὸ τῆς Λευτεριᾶς καὶ πάλι ὑψώνεις, μὲ φωτεινὴ καὶ ἀλύγιστη ψυχὴ.

Σ' ὅλη τῆ γῆ⁽²⁾, θριαμβευτικὸ τὸ βῆμα σου ἀντηχεῖ καὶ ὅθε περνᾷς τῆ φλόγα⁽³⁾ σου ξαπλώνεις.

ΕΛΛΑΔΑ⁽⁴⁾, ἀναγαλιάζουνε οἱ καρδιὲς μὲ τ' ὄραμά σου, καὶ ἀπ' τὰ γαλάζια φέγγη σου μεθοῦν.

Τῆ θρυλικὴ σου λεβεντιὰ τὰ χεῖλη τραγουδοῦν⁽⁵⁾ καὶ ὡς σύμβολο προφέρουν τ' ὄνομά σου.

ΕΛΛΑΔΑ, πάθος καὶ ὄνειρο⁽⁶⁾ καὶ γαλανὴ ὀπτασία, χωρὶς Ἑσένα τί θᾶξιζεν ἡ γῆ;⁽⁷⁾

Ἄκου! Τὰ στήθεια ὄλα δονεῖ μυριόστομη ἡ κραυγὴ⁽⁸⁾ «γιά Σένα εἶναι μικρὴ κάθε θυσία».

ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ! Πατρίδα τῶν αἰτῶν ποὺ πάλι ὑψώνεις⁽⁹⁾ τὸν ἄσβεστο πυρσὸ τῆς Λευτεριᾶς⁽¹⁰⁾, τῶρα ρυθμίζεις τὸ γοργὸ παλμὸ κάθε καρδιᾶς, καὶ τοῦ Φωτὸς τὴν πίστη ἀναστηλώνεις.

(Ἡ Ἑλλάδα, στέκεται μεγαλόπρεπα στὸ μέσο καὶ χαιρετᾷ τὸ Λαὸ μ' αὐτοὺς τοὺς στίχους).

ΕΛΛΑΔΑ:—

Μὲς τὴν ψυχὴ μου ἀντιλαλεῖ τὸ ρωμαλεὸ τραγούδι,
ποῦ τοῦ λαοῦ μου τὰ χεῖλη ἔχουν τονίσει.

Κ' εἶναι ἡ χαρὰ μου ἐξωτικὸ τῆς ἀνοιξῆς λουλούδι,
κι' ἀπάνω σὲ χαλάσματα καὶ τάφους ἔχει ἀνθίσει.

Σὲ σᾶς ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ, παιδιὰ μου ἀγαπημένα,
σὲ σᾶς, ποῦ τὰ δεσμά μου ἔχετε λύσει

κι' ὡς ἄγγελοι ἀναστάσιμοι μὲ τὰ φτερά ἀπλωμένα
τὸν λίθο ἀπὸ τὸ μνήμα μου μὲ ὄρμη ἔχετε κυλήσει.

(Κάθεται πίσω ἀπὸ τὴν ἔδρα καὶ ρίχνει μιὰ ματιὰ στοὺς
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥΣ, ποῦ βρίσκονται ἀκόμη μὲ τὸ κεφάλι
στὸ πάτωμα).

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—(στὴν Ἑλλάδα)

Εἶσαι ἡ μητέρα τοῦ φωτός, κ' Ἐσὺ τὸ δίκαιο πρώτη
στὴν πύ ψηλὴ βαθμίδα του ἔχεις στήσει.

Ἔτσι, παιδιὰ σου ἂν εἶν' αὐτοί, ποῦ σέχουν τυραννήσει,
μὴ πληγωθεῖς ὅταν τοὺς δεῖς στὸ ἐδώλιο τοῦ προδότη.⁽¹²⁾

(Εἰσέρχεται ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ μὲ ἕνα μεγάλο βιβλίο στὸ χέρι,
ντυμένη μὲ ποδήρη πορφυρὴ ἐσθῆτα. Στὸ στήθος τῆς, κεντη-
μένη ἡ ζυγαριὰ τῆς Θέμιδος).

ΙΣΤΟΡΙΑ (στὴν Ἑλλάδα)

Ἑλλάδα, τῶν ἡρώων γεννήτρα,
τῶν ἡμιθέων καὶ τῶν σοφῶν,
ὦ τοῦ Θανάτου καταλύτρα,
Ἴνδαλμα κι' ὄλων τῶν λαῶν,
σὲ χαιρετῶ καὶ πλάϊ σου θά καθήσω,
νά κρίνω, καὶ τὸ δίκιο νά ἱστορήσω.

(Μὲ βῆμα μεγαλόπρεπο περνᾷ μπροστὰ ἀπὸ τὸ Λαὸ,
ὕποκλινεται, καὶ ἀνεβαινοντας στὴν ἔδρα κάθεται δεξιὰ
τῆς Ἑλλάδας).

ΛΑΟΣ:—(ὄλος ὁ χορὸς σὺν ἑνασ ἀνθρωπος)

Ἄδέκαστε κριτὴ, σοφὴ Ἱστορία,
τῆς χώρας μας, ὦ δίδυμη ἀδερφή,
γράψε μὲ τὸ φτερό σου στὸ χαρτί
τῶν σκουληκιῶν ⁽¹³⁾ τῆ μαύρη προδοσία.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(ἀνοίγοντας τὸ βιβλίο μιλά στοὺς ΚΑΤΗΓΟ-
ΡΟΥΜΕΝΟΥΣ).

Σταθεῖτε! ⁽¹⁴⁾ Καὶ κοιτάχτε μὲ σὰ μάτια ἂν ἠμπορεῖτε.
Εἶναι βαρὺ τὸ βλέμμα μου γιὰ σᾶς, καὶ τὸ φτερό
ποῦ γράψε στὸ βιβλίο μου τὸ φριχτὸ «ΚΑΤΗΓΟΡΩ»
γιὰ τοὺς προσότητες, σήμερα σὰ βέλος θά αἰστανθεῖτε.

ΚΑΤΗΓΩΡΩ τὰ βδελυρὰ σκουλήκια, ποῦ ἔχουν γλύψει
τὴ μπότα τῆ φασιστικῆ, τοὺς ἄθλιους ἐφιάλτες,
τὰ πουλημένα ἀντροεικέλλα, ποῦ τὸ λαὸ ἔχουν ρίψει
στὴν πείνα καὶ στὸν θάνατο, τοῦ Χίτλερ συνεργάτες.

ΚΑΤΗΓΩΡΩ τοὺς Ράλληδες, τοὺς ταγματασφαλίτες,
τοὺς δήμιους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοὺς τρομεροὺς
αἰσχροκερδεῖς, τοὺς ἀτιμοὺς ληστὲς μαυραγορίτες,
ποῦ γλένταγαν μὲ τοὺς ναζὶ σὲ «πάρτυ» καὶ χοροὺς.

ΚΑΤΗΓΩΡΩ μαζί μ'αὐτούς, τοὺς πεμπτοφαλαγγίτες,
τοὺς χαφιέδες ποῦ ἔσερναν τοὺς τίμιους πατριώτες,
στὴ φυλακὴ, στὸ θάνατο, κι' ὅλους τοὺς συμμορίτες
ποῦ κἀναν αἴσχη, —γενικὰ τοὺς ἔθνικοὺς προδότες.

ΛΑΟΣ:—(“Ὀλοι μαζί)
Ἄδέκαστε κριτὴ! Τὸν Ἐφιάλτη
σοῦ παραδίδουμε πρῶτα καὶ μπορεῖς
νὰ τὸν ἀφήσεις, ἔν θέλει, νὰ μιλήσει,
τὸ βόθρο τῆς ψυχῆς του γιὰ νὰ δεῖς.

ΕΛΛΑΔΑ:—(στοὺς κατηγορουμένους)
Παιδιά μου! Ἰσᾶς ἀνάθρεψα μὲ φῶς καὶ μὲ στοργή.
Μὲ τῆς σοφίας τὰ νάματα σᾶς ἔχω γαλουχήσει.
Τὴν Ἱστορία μας ἔβαλα τὸ βῆμα νὰ ὀδηγεῖ
τοῦ καθενὸς μὰ—τί καημὸς!—τὰ πάντα ἔχετε σβύσει.
Σφαδάζ' ἡ μητρικὴ καρδιά, μὰ κ' ἡ Στοργὴ σιωπᾶ,
τῆς Ἱστορίας διαβάζοντας τ' ἀνάληγτα γραφτά.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(Στὸν Ἐφιάλτη),
Λέγε, ἐφιάλτη! Ὁ χαφιὲς τοῦ Ξέρξη ἔχει σκοτώσει
μόνο τρακόσιους ἥρωες τῶν κλεινῶν Θερμοπυλῶν.
Ἐσύ, τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἑλλήνων ἔχεις δώσει
στὴν «Ἱερὴν Ἐξέταση» τῶν ναζικῶν ὀρδῶν.

ΕΦΙΑΛΤΗΣ:—(μὲ θρασύδειλο ὕφος).
Μὲ συγχωρεῖτε! Ἄλλὰ θαρρῶ πῶς ὅλοι μὲ ἀδικοῦνε.
Δέχτηκα νὰ συνεργασθῶ μὲ τὸν κατακτητὴ,
γιατ' ἔπρεπε τοὺς Ἕλληνες Ρωμιοὶ νὰ κυβερνοῦνε,
γιὰ νᾶναι τοῦ λαοῦ ἡ σκλαβιά λιγώτερο φριχτή.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—(ὠργισμένος)
Ψεῦτη! Πιὸ τρομερὸς ἀπ' τοὺς ναζὶ
ἔχεις φανεῖ! κ' ἐσ' ἤσουν ἡ σκιά τους.
Τ' ὄργανο, ποῦ μ' ἀφάνταστους θανάτους
μὲ δάκρυ ἐπότισε τὴν ἄμοιρὴ μας γῆ.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—

Ἄς ἔρθει ὁ πρῶτος μάρτυρας: ἡ τραγικὴ Μητέρα
(Εἰσέρχεται ἡ ΜΗΤΕΡΑ μαυροφορεμένη, μὲ δάκρυα στὰ
μάτια).

ΕΛΛΑΔΑ:—(στη Μητέρα).

Πόσο σέ νιώθω, πόσο σέ πονώ,
φτωχή μητέρα μαυροφορεμένη.
Είμαι και γώ σαν και σένα πληγωμένη!
γιατί για τὰ παιδιά μου ὄλα θρηνῶ.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(στη ΜΗΤΕΡΑ).

Τὸ δράμα σου ἔχω κλείσει στις σελίδες μου
μόνο μὲ μιὰ γραμμὴ, μὲ λίγα λόγια.
Μὰ ἀντιλαλοῦν στὸ πέλαο και στὸν ἥλιο
και στὰ βουνὰ τὰ δικά σου μοιρολόγια.

Η ΜΗΤΕΡΑ:—

Τὶ θέλετε ν' ἀκούσετε; Μιὰ τραγικὴ ἱστορία;
Μὴ μοῦ χτυπάτε τὴν πληγὴ! Νὰ κλείσει δὲ μπορεῖ,
μὰ στῆς πατρίδας τὸ δράμα τὴ λύτρωση ἔχω βρεῖ,
κοιτώντας νὰ μετράει τὴ γῆ σὰ φῶς ἢ Ἐλευθερία.

ΛΑΟΣ:—(ὄλοι μαζί).

Ἐλευθερία! Χαρά, ποῦ δὲν ἐκφράζεται
μὲ λόγια και μὲ νότες ἢ μὲ χρῶμα.
Σὲ τραγουδῆσαν αἰῶνες, μύρια στόματα,,
κι' ὁμως δὲ σὲ τραγούδησαν ἀκόμα.

Ὡς τόσο, ὁ Σολωμός, ὁ μεγαλόπνοος
ἄγγιξε μιὰ χορδὴ μελωδική
και ρωμαλέα, ποῦ μόνο στὴν Ἑλλάδα
μ' οροῦσε τόσο ὠραία ν' ἀκουστεῖ.

(Τραγουδοῦν τὶς πρώτες δυὸ στροφές τοῦ «Ἐθνικοῦ Ὕμνου».) «Ὅλοι στὴ σκηνὴ σηκώνονται).

«Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸν κόρη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τουμερῶ,,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

»Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
και σαν πρῶτ' ἀν ρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθερία!».

ΜΗΤΕΡΑ:—(κοιτάζοντας και δείχνοντας τοὺς κατηγορούμενους).

Ἐπρεπε αὐτοί, τὴν ὥρ' αὐτὴ, νὰ σέρνονται στὴ γῆ,
σὰ βδέλλες, σὰ σκουλήκια, ὡς ἀνθρωπόμορφα ἔρπετά.
Κι' ὄχι τὸν Ὕμνο μας νάκοῦν ὡς ἀνθρωποὶ στητοί,
ἐνῶ στὰ στήθια τους σφαλοῦν μόνο θηρίων καρδιά.

Ἄκουστε με: Μιὰ νύχτα τοῦ χειμῶνα εἶχε κτυπήσει
ἢ πόρτα μας, ποῦ κλείδωσαν ὁ φόβος τῶν ναζι.

Ξυπνήσαμε, μά, τρέμοντας, τὰ μάτια εἶχαμε κλείσει,
ἐλπίζοντας σωσίβιο πῶς θά βροῦμε στή σιγή.

Χτυπήσανε πιό δυνατά. Καί σπάσανε τή θύρα.
Ἔτρεξα κάτω. Ρώτησα τί θέλουν. Διαταγή
μᾶς ἔφερναν μέ μιὰ πλατιά τ' Ἀφέντη ὑπογραφή.
Ἦταν αὐτός πού ὑπέγραφε, καί τότε ἡ κακομοίρα,
σήκωσα τὸ μεγάλο γυιό, τὸν ἄντρα, τὰ μικρά μου,
καί στήν πλατεῖαν ἐπήγαμε ὅπου—μαύρη συμφορά μου!—
μᾶς ἔστησαν νευρόσπαστα τοῦ φόβου, μᾶς κοιτάξανε,
καί τὸ φτωχό τὸν ἄντρα μου καί τὸ Λουκῆ μου ἀρπάξανε,
γιὰ νὰ τοὺς θανατώσουνε μέ τ' ὄπλοπολυβόλο.
ῶ! κ' εἶδα εὐθύς νὰ χάνεται μπρός μου τὸν κόσμο ὅλο!

ΕΦΙΑΛΤΗΣ:—(σασιτισμένος).

Ἐπέγραψα μά...

ΙΣΤΟΡΙΑ:—Σιωπή! Τί θ' ἀπολογηθεῖς;

Ἦρθε ἡ στιγμή, πού ἀπ' τὸν Λαὸ ὡς κακοῦργος θά κριθεῖς—
ΛΑΟΣ:—Θάνατος στὸν Κουϊσλιγκ, πού χιλιάδες,
μητέρες μέσ τὰ μαῦρα ἔχει πετάξει.
Θάνατος στὸν προδότη, πού χιλιάδες
παιδιά γιὰ τοὺς φασίστες ἔχει ἀρπάξει!

ΕΛΛΑΔΑ:—(στὸν Ἐφιάλτη).

Δὲν τῶξαιρα, πῶς τέρας θά γινόσουνα,
στὸ φῶς σάν ἦρθες μέ μορφή παιδιοῦ,
ὦ τέρας, πού σ' ἀξίζει ἡ τιμωρία
τοῦ πιό φριχτοῦ κ' ἀπαίσιου σκοταδιοῦ.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—(στὸν Ἐφιάλτη)

Περίμενε, λοιπόν, νὰ ταξιδέψεις
ἐκαί πού τόσοις ἀθώους ἔχεις στείλει.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Κι' ἄς ἀπαντήσῃ ὁ Ταγματᾶσφαλίτης
στῆς Ἱστορίας τὸ πύρινο κοντύλι.

(Ὁ Ἐφιάλτης ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους ντροπιασμένος κά-
νει ἓνα βῆμα δεξιὰ καί κρύβει τὸ πρόσωπο μέ τίς παλσῆμες του),

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(στὸν Ταγματᾶσφαλίτη, κοιτάζοντας στὸ
βιβλίο της).

Μιὰν ἄλλη μελανὴ σελίδα
ἀνοίγω στὸ βιβλίο τῆς Ἱστορίας.
Γιὰ νὰ στηρίξουν τοὺς φασίστες
ἔχουν ἰδρύσει «τάγματα ἀσφαλείας».
Κ' ἔχετε κάνει τόσα κακουργήματα,
πού θανατώσανε χιλιάδες θύματα.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—Ἄς ἔρθῃ ὁ δεῦτερος ὁ μάρτυρας,
ὁ γέρος μέ τὰ κατάσπρα μαλιά.

(‘Ο Γέρος με κομμένο τὸ ἓνα χέρι, ἀλλὰ με βῆμα περή-
φανο, προχωρεῖ καὶ στέκεται μπροστὰ στὸ Δικαστήριο).

ΓΕΡΟΣ:—“Ὅσα ἔχουν κἀν’ οἱ ταγμασφαλίτες,
δὲν περιγράφονται μ’ ἀνθρώπινη μιλιὰ.

(Δείχνοντας τὸν Ταγματασφαλίτη)

Αὐτὸς ἐκεῖ, μ’ ἓνα σμῆνος ἀπὸ γῦπες,
ἦρθε στὸ σπίτι μου κ’ ἐκρωξε βαριά.
Μαντάλωσα τὴν πόρτα, καὶ τοὺς φώναξα:
«Φευγάτε, μὴ σᾶς κάψει ἡ κλεφτουριά».

“Ἦταν ἐκεῖ στ’ ἀνώγι μου μιὰ δμάδα,
ἀντάρτες, λεβεντιές, γενναῖα παιδιά,
ποῦχαν ἀνατινάξει ἓνα γεφύρι
πρὶ λίγες ὧρες, ἐκείνη τὴ βραδιά.

Κ’ ὅταν οἱ γῦπες ᾤρμησαν νὰ μποῦνε,
ἔβγαλ’ ἀπ’ τὴν αὐλὴ ὅλα τὰ παιδιά.
Κ’ ἔμεινα ἐκεῖ στὴν κάμαρη, μονάχος,
μὲ τὴ δυστυχισμένη μου γρηά.

Ἐνοίξανε φωτιά, καὶ τότε ἐγὼ
ἀπάντησα μὲ πέντε τουφεκιές.
Ἄλλὰ στὸ χέρι μὲ χτύπησαν κι’ ἀνοίξανε
στὸ στήθος καὶ στὸν ὄμο μου πληγές.

Ἐπὸ τὴν ἄλλη κάμαρη εἶχαν φθάσει
στὸ μεταξὺ κ’ οἱ ἀντάρτες μας καὶ τεῖχος
ἔγινε τότε τὸ σπίτι μου κι’ ὀλόγυρα
τῶν πυροβόλων οὐρλιαζεν ὁ ἦχος.

Ἐπεσα κάτω στὸ πάτωμα κι’ ἀπλώνοντας
τ’ ἄλλο μου χέρι χάϊδεψα τὴ γρηά,
ποῦ ξεψυχοῦσε κοντά μου χτυπημένη
ἀπὸ μιὰ σφαῖρα στὸ στήθος, στὴν καρδιά.

Τὸ τουφεκίδι κράτησε καμπόσο,
κ’ ἦταν ἀλήθεια τόσο τρομερό,
π’ ἀπελπιστήκαν οἱ γῦπες κ’ εἶχαν βάλει
φωτιά στὸ σπίτι μου καὶ σ’ ὄλο τὸ χωριό.

Πῶς ἔζησα; Μὲ σήκωσαν στὰ χέρια
οἱ ἀρματωλοὶ καὶ μόνο τὴν αὐγὴ
αἰστάνθηκα πῶς ζοῦσα τυλιγμένος
μὲ δυὸ κουβέρτες σὲ μιὰ βουνοκορφῆ.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(στὸν Ταγματασφαλίτη)

Ἐχετε ν’ ἀπαντήσετε σ’ αὐτά,
ποῦ ἐκθέτουνε τὰ τίμια γηρατιά;

ΤΑΓΜΑΤΑΣΦΑΛΙΤΗΣ:—(μὲ κακομοίρικο ὄφος καὶ σκυμμένο τὸ κεφάλι)

Πεινούσαμε! γι' αὐτὸ κ' ἀποφασίσαμε
στὰ «Τάγματα ἀσφαλείας» νὰ γραφτοῦμε.
Κι' ἀφοῦ μᾶς διατάζαν οἱ ἀρχηγοὶ μας,
ἔπρεπε τὸ «καθῆκον» νὰ ἐκτελοῦμε.

ΕΛΛΑΔΑ:—(στὸν ταγματᾶσφαλίτη)

Καθῆκον τῶν λαῶν κι' ὅσων προπάντων
ἔχουνε τόσον ἔνδοξη Ἱστορία,
εἶναι νὰ ζοῦν, νὰ παλεύουν, νὰ πεθαίνουν,
σὰν ἥρωες γιὰ τὴν Ἐλευθερία.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—(στὸν ταγματᾶσφαλίτη).

Πεινούσες! Κωμικὴ δικαιολογία!
Καὶ τί νὰ ποῦνε τ' ἄλλα ἑκατομμύρια,
ποῦ γνώρισαν τὰ πιὸ φριχτὰ μαρτύρια;
Κι' ὅσοι ἔχουν γράψει τὴν νέαν ἐποποιία,
—οἱ θρυλικοὶ μας ἀντάρτες δηλαδὴ—
ξαίρετε πὼς κρατοῦσαν τὸν ἀγῶνα
ξυπόλυτοι, γυμνοὶ καὶ νηστικοὶ;

ΛΑΟΣ:—(“Ὀλοι μαζί).

Θάνατος στὸν προδότη, δίχως οἶχτο!

ΙΣΤΟΡΙΑ:—“Ἄς ξεχωρίσει κι' ὁ Ταγματᾶσφαλίτης.

(Ὁ κατηγορούμενος τραβιέται κοντὰ στὴν Ἐφιάλτη,
κρύβοντας κι' αὐτὸς τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια του).

Ἔχουν τώρα σειρά ὁ Μαυραγορίτης
κι' ὁ σύμμαχός του Πεμπτοφαλαγγίτης.
Αὐτοὶ θὰ δικασθοῦν συνοπτικά,
γιατί τὰ αἵσχη τους εἶναι πιὸ γνωστά.

ΜΑΥΡΑΓΟΡΙΤΗΣ:—(μὲ θράσος νεοπλούτου)

Τι ἔκανα; Πὼς εἶχα τὸ κουράγιο
τοὺς τόσους πειναλέους νὰ εὐκολύνω;
Ἄλλὰ γι' αὐτές μου τὲς ὑπηρεσίες,
θᾶπρεπε μέγας ἥρωας νὰ γίνω.
Πόσους κινδύνους, πόσα καρδιοχτύπια,
καὶ πόση ἐμεῖς περάσαμε ἀγωνία!

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ:—(στὸ Μαυραγορίτη).

Ἄρκει! Θᾶρθαι τ' ἀγόρι ἑνὸς γνωστοῦ σου
νὰ σοῦ ξηγήσει τὴν κατηγορία.

(Εἰσέρχεται τὸ ΑΓΟΡΙ κουρελιασμένο καὶ ξυπόλυτο).

ΑΓΟΡΙ:—Τὸν ξαίρω αὐτὸν τὸν κλέφτη καὶ ληστή.
Πεινούσαμε, καὶ πῆγα νὰ ζητήσω

μισό ψωμί στό δικό του μαγαζί.
Μ' ξδιώξε πρώτα, μὰ πρί νά προχωρήσω
μοῦπε κρυφά πὼς θά μοῦδινε ψωμί,
ἕνα χρυσό βραχιόλι τῆς γαλιᾶς μου
ἄν τοῦπαιρνα, ποῦ δὲν εἶχε βρεθεῖ
ὅταν τὸ σπίτι μας γδύσανε οἱ ναζί.

ΕΛΛΑΔΑ:—(στὸν Μαυραγορίτη)
Τῆ βίαν αὐτῆ τῆ λέγετε εὐκολία;

ΜΑΥΡΑΓΟΡΙΤΗΣ:—'Ελλάδα μου, χρυσή μου, σ' ἀγαπῶ!
Κ' ἔτσι, γιὰ νά σοῦ κάνω εὐεργεσία,
δὲν ἄφησα ἕνα γυιό σου νηστικό!

ΛΑΟΣ:—("Ὀλοι μαζί!) 'Απόφαση: Νά στήσουμε ἀνδριάντα
σ' αὐτὸν τὸν κύριο ληστοσυμμορίτη.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—'Απόφαση: Νά στείλετε στὴ Κόλαση
κι' αὐτὸν τὸ σατανᾶ Μαυραγορίτη.

(Ὁ Μαυραγορίτης, κλαίοντας, λιποθυμᾶ καὶ πέφτει κάτω
μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό στό πάτωμα).

ΚΟΥΡΥΦΑΙΟΣ:—Κι' ὁ Πεμπτοφαλαγγίτης θά μᾶς ψάλλει,
πὼς ἔχει εὐεργετήσει τὸ λαό;

ΠΕΜΠΤΟΦΑΛΑΓΓΙΤΗΣ:—(μὲ ὕφος φαρισσαϊκό).

"Ὀχι! Μὰ τίποτα δὲν ἔκανα!

Κ' ἔχω γιὰ μάρτυρά μου τὸ Θεό!

ΙΣΤΟΡΙΑ:—'Υπάρχει, ὡς τόσο, κάποιος μάρτυρας,
ποῦ σίγουρα τὸ στόμα σου θά κλείσει.

"Ἄς ἔρθει τὸ κορίτσι τὸ πεντάρφανο,
τὴν ὑπουλη του δράση νά ἴστω ἴσως.

(Εἰσέρχεται Ἡ ΚΟΠΕΛΛΑ τῶν 20 χρόνων, μαυροφο-
ρεμένη).

Ἡ ΚΟΠΕΛΛΑ:—(Θαρρετὰ καὶ ἔντονα).

Εἶμαι ἀδελφή ἑνὸς ἥρωα, ποῦ ἀπάντησε «παρών»
στοῦ σάλπισμά σου, Ἑλλάδα μας, μόλις τῆ γῆ μας
δόνησε.

Καὶ τῶν Ἀλβανικῶν βουνῶν τὰ χιόνια μ' αἶμα ἐπότισε,
ἀγωνιστῆς, καὶ ἀντίμαχος τῶν ἐχθρικῶν ὄρδων.

(Δείχνοντας τὸν Πεμπτοφαλαγγίτη).

Αὐτὸς ἐκεῖ, σὰ δαίμονας γυρνοῦσε στό χωριό
καὶ πάσκιζε τὸν πανικό στὸν κόσμο νά σκορπίσει.

Κ' ὕστερα, σὰν τὸ ναζικὸ φασιστικὸ θεριό

μ' ἄγρια τὰ δόντια ἀπάνω μας μὲ λύσσα εἶχεν δρμήσει,

γελοῦσε αὐτός, μᾶς ἔβριζε, τὸ λαὸ περιγελοῦσε

ποῦ πρόβαλλε τὰ στήθη του κι' ὡς ἥρωας πολεμοῦσε.

Μιὰ μέρα, ὅταν ἐπέρασε λίγος καιρός, κ' ἡ πείνα
μᾶς θέριζε καὶ βλέπαμε νά φθίνουν τὰ παιδιὰ μας,

θέλοντας τραγικώτερη νά δεῖ τῆ συμφορὰ μας,
ἓνα μήνυμα μᾶς ἔφερε—ὅπως εἶπε—ἀπ' τὴν Ἀθήνα.
Τάχα πὼς θὰ κατέβαινε ἓνα τάγμα, γιὰ νὰ κάψει
ὅλα τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ, κ' ἐμεῖς ξεσηκωθήκαμε
νά φύγουμε πρὸς τ' Ἄγνωστο. Σ' ἓνα βουνὸ ἀνεβήκαμε,
κι' ἔμεινε αὐτὸς μὲ φίλους του τὰ πάντα γιὰ ν' ἀρπάξει.
Γυρίσαμε. Καὶ βρήκαμε τὰ σπίτια ρημαγμένα.
Καὶ μάταια τὴν ἐκδίκηση ζητήσαμε, γιατί
ἦτανε τὸ μαντρόσκυλλο κι' ὁ στύλλος τῶν ναζι,
ποῦ σκότωσαν καὶ δυὸ μικρά μου ἀδέρφια ἀγαπημένα.

ΠΕΜΠΤΟΦΑΛΑΓΓΙΤΗΣ:—(κλαίοντας)

Ἔλεος, ἔλεος σὰς ζητῶ! Κ' ἐγὼ εἶχα γελαστῆ,
τὸ παραμῦθι ἀκούοντας τῆς ναζικῆς «Νέας τάξης».

ΚΟΥΡΥΦΑΙΟΣ:—

Γι' αὐτὸ σὰ μαῦρος κόρακας στὰ οὐράνια θὰ πετάξεις,
τῆ «Νέα Τάξη» ἐκεῖ νὰ βρεῖς ποῦνες ὄνειρευτεῖ.

(Ὁ Πεμπτοφαλαγγίτης πέφτει σὰν κεραυνόπληκτος,
στὸ ἐδώλιο τῶν κατηγορουμένων καὶ κρύβει τὸ πρόσωπο).

ΕΛΛΑΔΑ:—(μὲ τόνο αὐστηρὸ)

Ἕλληνας εἶσαι; Σ' ἀπαρνοῦμαι.

Εἶναι παιδιὰ μου ἀληθινὰ,

ὅσοι κρατῆσαν τὸν ἀγῶνα,

παντοῦ, στοὺς κάμπους, στὰ βουνά,

(Εἰσέρχεται ἡ Λιλικά ντυμένη μὲ τουαλέττα τοῦ χοροῦ,
ἀγκαλιασμένη μὲ πὸν Πατριδοκάπηλο, χορεύοντας ταγκὸ καὶ
τραγουδώντας τῆ «Φτώχεια». Ὁ ΛΑΟΣ ἀναστατώνεται καὶ
τοὺς κοιτάζει ὠργισμένους. Ἡ ΕΛΛΑΔΑ κρυφομιλά μὲ τὴν
ΙΣΤΟΡΙΑ).

«Φτώχεια! Ποῦ τις καρδιὲς ματώνεις!

Κάνω γιὰ σένα ἓνα χορὸ,

κλείνω μ' ἀγάπη τις πληγὲς σου

κι' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα «τίτλο» ζητῶ.

ΙΣΤΟΡΙΑ:—(στὸ ζεῦγος ποῦ χορεύει)

Σταθεῖτε μιὰ στιγμούλα νὰ γυρίσω

ἄλλη σελίδα, τοὺς τύπους σας νὰ βρῶ.

Εἶσατε σεῖς ποῦ ψίχουλα μαζεύατε

γιὰ τὴν Ἑλλάδα, μὲ γλέντι καὶ χορὸ;

ΛΙΛΙΚΑ:—Μάλιστα. Καὶ ζητοῦμε νὰ τὸ γράψεις.

μὲς τὸ χαρτί σου μὲ γράμματα χρυσά.

Γλεντήσαμε πολὺ καὶ φίλους κάναμε,

γιὰ τὴν Ἑλλάδα μαζεύοντας λεφτά.

ΠΑΤΡΙΔΟΚΑΠΗΛΟΣ:—

Κ' ἐγὼ γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας ἐπρόσφερα

μεγάλη καὶ σπουδαία ὑπηρεσία :

Στὰ καφένεια, στὶς λέσχες καὶ στὸν Τύπο

ἔσπασα κάθε ρεκόρ στῆ ρητορεία.

ΕΛΛΑΔΑ:— (ἀγανακτισμένη).

Λόγια λοιπόν; Καί γλέντια; Καί ξενύχτια
μέ μουσική καί φίλους κ' ἔραστές;
Μόνο τὰ ἔργα ἀξίζουν, καί μέ τιμησαν
μονάχα οἱ πρωτοπόροι ἀγωνιστές.

(Ἡ Λιλίκα καί ὁ Πατριδοκάπιλος φεύγουν τρέχοντας
πρὸς τὴν ἀντικρυνὴ πόρτα).

ΛΑΟΣ:—(Ὅλοι μαζί) Πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴν πολυτέλεια,
πόση σαπίλα καί ψευτιά!

Κι' ὦ! πῶς τολμοῦνε τῶνομά σου

νά τὸ προφέρουν, Ἑλλάδα μας γλυκιά;

(Εἰσέρχεται ὁ ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ
καί ἀπαγγέλλει τοὺς παρακάτω στίχους πού ζωντανεύονται
σύμφωνα μέ σχετικὲς ὁδηγίες.)

«Γιὰ σένα εἶναι μικρὴ κάθε θυσία»,

Ἑλλάδα μας, πατρίδα ἀγαπημένη.

Χαρὰ μας, πού γιὰ Σένα ἀγωνιστήκαμε,
κ' ἡ λευτεριά σου τὰ στήθεια μας κραδαίνει.

Ἄλυτρωτο παιδί σου, ἔρχομαι τώρα

τὸ φῶς σου τὸ γαλάζιο νὰ χαρῶ. ⁽¹⁵⁾

Καί τὴ στιγμή τοῦ μεγάλου λυτρωμοῦ σου,
σάν ὄπτασια, σάν ὄνειρο θῶρῶ.

Πλανιέμαι στίς μεγάλες σου λεωφόρους,

σὲ κάθε δρόμο, σὲ κάθε σου πτυχὴ.

Καί νιώθω τὴ χαρὰ τῆς λευτεριάς σου,

σάν ἀνθρωπος, μ' ἐλεύθερη ψυχὴ.

Σμίγω μέ ζωντανούς νεκρούς, πού σκέλεθρα

σὲ κοιμητήριο ζοῦσαν τραγικό,

μά οὔτε στιγμή δὲν ἀντίκρουσεν ἡ μέρα

κ' ἡ νύχτα τὸ κεφάλι τους σκυφτό.

Σμίγω μέ τοὺς νεκρούς πού ἀναστημένοι

πανηγυρίζουν γυρνώντας στὴ ζωὴ. ⁽¹⁶⁾

Αὐτὸ τὸ βράδι τὸν Ἄδη ἔχουν νικήσει,

καί ξαναπῆραν αἷμα καί πνοή.

Φεγγοβολοῦν τὰ μάτια, καί χτυπάει

στά στήθεια μέ γοργὸ ρυθμὸ ἡ καρδιά!

Εἶναι Λαμπρὴ καί φιλήματα σκορποῦνε ⁽¹⁷⁾

ὄλοι μ' ὄλανοιγμένην ἀγκαλιά.

Κρυμμένοι σὰ σκουλήκια στό σκοτάδι, ⁽¹⁸⁾

τῆς Νέμεσης τὸ σάλπισμα γροικοῦν

οἱ νεκροθάφτες σου, κ' ἄγριες Ἐρινύες,

τοὺς περιζώνουν καί τοὺς κυνηγοῦν,

Τῶν ἀνταρτῶν τὰ βήματα ἀντηχοῦνε (19)
τριγύρω τους ἀμείλικτα σφυριά,
πού πέφτουν μέ γοργό ρυθμό στ' ἀμόνι
σφυρηλατώντας παντοῦ τὴ Λευτεριά. (20)

Αὐτοὺς τοὺς ἡμιθέους, πού σῶχουν φέρει
τὸ μυρωμένο θυμάρι ἀπ' τὰ βουνά,
τῆς λευτεριάς τ' ἀγέρι τὸ ἀπαλόπνοο,
χαιρέτισεν ἢ κάθε σου γωνιά.

Μὲ δακρυσμένα μάτια τοὺς κοιτοῦσες
καθὼς περνοῦσαν μέ βήμα σταθερό,
«ἀρματωλοί» πού κρατῆσαν καὶ κρατοῦνε
τὸ καριοφύλλι μέ χέρι στιβαρό.

Στὸν Παρθενῶνα θά γράψει τῶνομά τους (21)
μ' αἶμα τῆς Ἱστορίας τὸ φτερό,
νὰ μείνει ἐκεῖ σὰ σύμβολο ἀνεξίτηλο,
πού δὲν μπορεῖ νὰ σβύσει ἀπ' τὸν καιρό.

ΕΛΛΑΔΑ:—(ἔρθια τώρα καὶ κοιτάζοντας μέ ιστορικό
χαμόγελο τὸν ΑΛΥΤΡΩΤΟ ΕΛΛΗΝΑ).

Ἀγαπημένη φωνή, πού τόσα χρόνια
βαθιά μου ἀντιλαλεῖ καὶ μέ δονεῖ,
μέ πόνο σὲ γροικῶ, μὰ ἀναγαλιάζω
γιατὶ τὸ νιώθω πὼς ἔφθασε ἢ στιγμή,
πού θά ριχτοῦνε στὴ διάπλατη ἀγκαλιά μου
ὀλόχαρα τ' ἀλύτρωτα παιδιὰ μου.
Μὲ τὸ σπαθὶ τῆς κοιτῶ τὴ Λευτεριά,
πού διώχνει ἀπὸ παντοῦ κάθε σκλαβιά.

(ΟΛΟΪ ΜΑΖΙ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς κατηγορούμενους, ξανα-
τραγουδοῦν τὶς πρώτες δυὸ στροφές τοῦ «ΕΘΝΙΚΟΥ ΥΜΝΟΥ».
Εὐθὺς ἀμέσως ἡ ΕΛΛΑΔΑ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν ἔδρα καὶ
στέκεται στὸ μέσο τῆς σκηνῆς, ἐνῶ ὁ ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΕΛΛΗ-
ΝΑΣ ἀπαγγέλλει αὐτοὺς τοὺς στίχους).

ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ:—

Ἀγρύπνησα γιὰ Σένα κ' ἔχω κλάψει,
Μητέρα Ἑλλάδα, ἀπόψε ἀπὸ χαρά.
Γλᾶρος περνῶ τὸ πέλαο καὶ τανύω
πάνω ἀπὸ Σένα κατάλευκα φτερά.

(Τὴ στιγμή αὐτὴ πετιοῦνται στὴ σκηνὴ ἀπὸ τὴν πόρτα
ἀριστερὰ τρία λευκὰ περιστέρια, ἐνῶ ἡ ΕΛΛΑΔΑ σφίγγει
στὴν ἀγκαλιά τῆς τὸν ΑΛΥΤΡΩΤΟ ΕΛΛΗΝΑ καὶ κλείνει
ἀργά — ἀργά ἢ ΑΥΛΑΙΑ).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΕΜΑ ΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ

(Η μουσική του «Ύμνου στην Ελλάδα» βρίσκεται στο «ΗΡΩΪ-ΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ»).

(1) Εισέρχεται η ΕΛΛΑΔΑ ύψωνοντας τον πυρσό. (2) Ο προβολέας ρίχνει στη σκηνή γαλάζιο φώς. (3) Κόκκινο φώς από τον προβολέα. (4) Ο ΛΑΟΣ (όλος ο ΧΟΡΟΣ) γονατίζει κ' ύψώνει τὰ χέρια πρὸς τὴν ΕΛΛΑΔΑ καὶ τὴν κοιτάζει μὲ φεγγοβόλα μάτια καὶ χαρούμενο πρόσωπο. Οἱ ΚΑΤΗΦΟΡΟΥΜΕΝΟΙ πέφτουν πρηνεῖς μὲ τὸ κεφάλι στοῦ πάτωμα. (5) Διακρίπτοντας τὸ τραγούδι, ἀπαγγέλλουν ὑποβλητικὰ αὐτὰ τὰ λόγια:

«ΕΛΛΑΔΑ! ΕΛΛΑΔΑ! ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ!».

(6) Ο προβολέας ρίχνει καὶ πάλι γαλάζιο φώς. (7) Ο ΛΑΟΣ σηκώνεται. (8) Η ΕΛΛΑΔΑ μὲ ρυθμικὰ βήματα περνᾷ ἀπὸ μπροστὰ τους καὶ ἀνεβαίνει στὴν Ἔδρα, ὑψώνοντας τὸν Πυρσό. (9) Η ΕΛΛΑΔΑ τοποθετᾷ τὸν Πυρσό τῆς στὸ Βωμὸ καὶ στέκεται μπροστὰ στὴν ἔδρα. (10) Ο προβολέας ρίχνει κόκκινο φώς. (11) Δείχνει τοὺς κατηγορουμένους. (12) Η Ἑλλάδα κάθεται. (13) Δείχνουν τοὺς κατηγορουμένους. (14) Οἱ κατηγορούμενοι σηκώνονται, μὰ σκύβουν τὸ κεφάλι ντροπιασμένοι. (15) Ο προβολέας ρίχνει γαλάζιο φώς. (16) Ο ΛΑΟΣ φωνάζει μὲ ἐνθουσιασμό: «ΖΗΤΩ Η ΛΕΥΤΕΡΙΑ!». (17) Τὰ πρόσωπα ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὸ λαὸ ἀγκαλιάζονται χαρούμενα καὶ ἀνταλλάζουν φιλιὰ. (18) Οἱ Κατηγορούμενοι ἀποσύρονται τρέχοντας στὴ γωνιά ἀριστερὰ καὶ μένουν ἐκεῖ σκυφτοὶ καὶ τρομαγμένοι (19) Εισέρχεται ἡ ΟΜΑΔΑ ΑΝΤΑΡΤΩΝ, μὲ βῆμα καὶ στέκονται ἀριστερὰ, στὸ βάθος. (20) Η Ὁμάδα τραγουδᾷ τὸν «Ύμνο τῶν ἀνταρτῶν». (21) Η ΙΣΤΟΡΙΑ, προχωρώντας δεξιὰ, γράφει μὲ χτυπητὰ γράμματα ἀπάνω στὸν Παρθενῶνα τὴς λέξεις: ΕΑΜ—ΕΛΑΣ.

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΘΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΝΑ ΠΛΗΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Τοῦ κριτικοῦ καὶ λογοτέχνη ΑΙΜ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ:—'Απὸ τίς τόσες κριτικές, ποὺ ἔχουν γραφτεῖ γιὰ τὸ ἔργο μου, ἐλάχιστες ἔχω φυλάξει. Μιά ἀπ' αὐτὲς εἶναι κ' ἡ κριτικὴ μελέτη τοῦ γνωστοῦ συμπατριώτη μας κριτικοῦ καὶ λογοτέχνη κ. Αἴμ. Χουρμουζίου, ποὺ δημοσίευσε τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1940 στὴν «Καθημερινή» τῆς Ἀθῆνας.

Τώρα, ποὺ ἡ ἀντίδραση λυσᾷ καὶ φτάνει στοῦ κομικοῦ σημείου ν' ἀρνηθεῖ ὀλότελα τὴν ἀξία τοῦ ἔργου μου καὶ μ' ὀνομάζει...«ποιηματοκόπο», ἡ ἰσχυρίζεται πὼς βρίσκουμαι στὸ «ἠλιθιασμένο» τῆς λογοτεχνικῆς μου ζωῆς,—ἔτσι, γιὰ νὰ τοὺς δώσω ἕνα πλῆγμα καὶ νὰ διασκεδάσω μὲ τὴ λύσσα τους—ἀναδημοσιεύω ἐδῶ τὴν εἰσαγωγὴ τῆς τετράστηλης ἐκείνης κριτικῆς μελέτης, ποὺ τοπο-

θετεί ὀρθά τὸ ἔργο μου στὴν Νεοελληνικὴ ποίηση καὶ ἰδι-
αίτερα φωτίζει μὲ βαθιὰ κριτικὴ ἀντίληψη τὶς διάφορες
πλευρὲς, τὶς πτυχὲς καὶ ἀποχρώσεις τῆς τελευταίας μου
ποιητικῆς παραγωγῆς, κρίνοντας ἀναλυτικὰ τρία μου ἔρ-
γα: Τὸ «Ἰντερμέδιο», τὸ «Β' Ἰντερμέδιο» καὶ τὸ «Βομ-
βόκιο».

Τ. ΑΝ.

Οἱ νέοι ποιητὲς τῆς γενιᾶς τοῦ 1925—1930 θὰ ἐνθουμοῦν-
ται τὸν Τεῦκρον Ἀνθία. Θὰ τὸν ἐνθουμοῦνται βασανισμένον,
ν' ἀκροβατῆ μάλλον παρὰ νὰ περπατῆ, στοὺς δρόμους τῶν
Ἀθηνῶν, παραδομένον στὸ μεγάλο του δράμα, αὐτὸ τὸ δράμα,
ποὺ τὸν εἶχε φέρει, ψυχικὸ ράκος, στὰ πρόθυρα τῆς αὐτο-
κτονίας. Τὸν ἐνθουμοῦμαι κι' αἰσθάνομαι νὰ μὲ κατακλύζη ἡ
ἴδια συμπάθεια, ὅπως ἀργότερα μὲ κατέκλυσε ἡ ἴδια χαρὰ
ὅταν, λυτρωμένος ἀπὸ βασανιστικὰ συναισθήματα, μὲ νέο
κουράγιο γιὰ τὴ ζωὴ, μὲ νέα πεποίθηση γιὰ τὸν ἑαυτό του,
ἀποτραβηγμένος στὸ νησί του, στὴν Κύπρο, συνέχιζε τὴν ποι-
ητικὴ του προσπάθεια. Μὰ οἱ νέοι τῆς γενιᾶς τοῦ Ἀνθία, ποὺ
ἀπὸ τῆ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη τὸν ἔχασαν ἀπὸ τοὺς γνώριμους
δρόμους καὶ τὰ καφενεῖα τῶν Ἀθηνῶν, θὰ διατηροῦν ἀκόμη
στὴν ἐντύπωσή τους τὰ παθητικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς χλωμῆς
μορφῆς του. Ἦταν ἀληθινὰ ὁ τυπικώτερος ἀντιπρόσωπος τοῦ
ψυχικοῦ δράματος μιᾶς ἐποχῆς καμάτου, πτώσεων καὶ ἀπε-
γνωσμένων ἀναζητήσεων. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ Καρυωτάκη, ἡ
πικρὴ ἐκείνη ἐποχὴ τοῦ νεκραναστημένου πεισιθανατισμοῦ,
ὅταν ὁ ρομαντισμὸς τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν χρόνων εἶχε
ὕποχωρήσει σὲ μιὰ ἐπιφανειακὰ ρεαλιστικὴ ἐνατένιση τῆς ζωῆς,
μὲ ἔντονη τὴν προδιάθεση τοῦ θανάτου. Ἄν ἐμβαθύνῃ ἀλη-
θινὰ κανεὶς στὴν ποιητικὴ ἀτμόσφαιρα τῶν χρόνων αὐτῶν, θὰ
ἀνακαλύψῃ πάλι τὸν ρομαντισμὸ κάτω ἀπὸ νέα μορφή, νὰ
προσπαθῆ νὰ ἐπιζήσῃ τῶν ἰσχυρῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων ποὺ
ώθοῦσαν τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ θερμὴν ἐπαφὴ μὲ
τὴν γύρω του κοινωνικὴ πραγματικότητα, ξυπνῶντας μέσα
του τὴν ἔφεση τῆς κριτικῆς καὶ τῆς διάθεσης τῆς ἀνταρσίας. Μὰ ἦ-
ταν ταυτόχρονα καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων δραπετεύσεων. Δρα-
πέτης ἦταν κυριολεκτικὰ καὶ μεταφορικὰ ὁ Καρυωτάκης, ὅπως
δραπέτης ἦταν ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῆς ὁ Ἀνθίας, στὰ
πρῶτα του τραγούδια, προτοῦ κατορθώσῃ ν' ἀφομοιώσῃ τὰ
πρῶτα πικρὰ συναισθήματά του ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ του πείρα
γιὰ νὰ τὰ διοχετεύσῃ ἀργότερα στὴ φυσικὴ τους κοίτη. Ὅμως
στὰ πρῶτα τραγούδια του ὁ Ἀνθίας—στὰ «Σφυρίγματα τοῦ
Ἀλήτη»—(1929), (δὲν λαμβάνω ὑπ' ὄψει μου τὰ αἰσθηματικὰ
του πρωτόλεια, τὰ «Λουλούδια τῆς Ἀγάπης», ποὺ ἔχει βγαλ-
μένα στὴν Κύπρο ἀπὸ τὸ 1922 καὶ ποὺ ὁ ἴδιος φαίνεται νὰ
ἔχει ἀποκηρύξῃ) εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς παραριγμένης ἀλήτικης
ζωῆς, ὁ ποιητὴς τοῦ εὐκολοῦ σαρκασμοῦ καὶ τὸ ἀνυπερὰ-

σπιστο θῦμα τοῦ θανάτου. Ἡ ἐπωδὸς τῶν «Σφυριγμάτων τοῦ Ἀλήτη» ποῦ ζωγραφίζει, ἄ τε χ ν α ἔ τ ω, μὰ τόσο δραματικά τὴν ἀπηυθεμένη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράματα ζωὴ του, μένει ἀκόμη στὴ μὴμῃ μερικῶν:

—«Ὡ τί γλυκός, ὦ τί γλυκός,
ποῦναι κι' αὐτὸς ὁ ἀλήτισμός!»—
Τέτοιον ἐπίλογο θὰ πῶ
σάν μιὰ νυχτιὰ θὰ κοιμηθῶ
στὸν οὐρανὸ ἀπὸ κάτου
καὶ θ' ἀπλωθεῖ τριγύρω μου
τὸ σκότος τοῦ θανάτου».

Ὡστόσο, ὁ πόθος τοῦ λυτρωμοῦ ἦταν ἔντονα σκιαγραφημένος μέσα στὰ πρῶτα τοῦτα τραγούδια τοῦ ποιητῆ:

«Πάντοτε λές: «Θάρθει μιὰ μέρα νὰ ξεφύγω
ἀπ' τῶν πραγμάτων τὸ μηδὲν νὰ λυτρωθῶ,
καὶ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου λίγο-λίγο
κάπως ψηλὰ μὲ περηφάνεια νὰ ὑψωθῶ».

Ἀλλὰ τὸ χάος τὸν τραβᾷ, τὸν τραβᾷ ἀδιάκοπα, βασι-
νιστικά:

«Τὸ κατρακύλημα ποτές δὲ σταματάει
γιὰ τιποτένια πραγματάκια τῆς ζωῆς».

Ὁ Ἀνθίας, κατακλυσμένος ἀπὸ τὸ ψυχικὸ του δράμα, νοσταλγοῦσε ἀπὸ τότε μιὰν ἐπιστροφή στὸ νησί του, καὶ πάντα καρτεροῦσε ἕναν γυρισμὸ σὲ λιμάνι στοργῆς καὶ γαλήνης:

«Κι' ἂν ἔρθει κάποτε, ὡς θαρρῶ, σὰ μιὰ λευκὴ ὀπτασία
καὶ πᾶμε στ' ὄμορφο νησί μιὰ γραφικὴν αὐγή,
τότες θὰ πῶ, σφυρίζοντας μ' ἀληθινὴ εὐτυχία:
—«τὸν ἔχει φέρει ὁ Ἐρωτας ποῦ γίνηκε στοργή».

Ξαναγυρίζω σ' αὐτὰ τὰ τραγούδια γιατί νομίζω πὼς βλέπω δικαιωμένον ἕνα βαθύτατο πόθο τοῦ ποιητῆ καὶ γιατί θέλω νὰ ξεχωρίσω ἀνάμεσα ἀπὸ τίς γκριμάτσες τῶν σαρκασμῶν καὶ τὴν ἀπελπισμένη σάτιρα, ποῦ γεμίζει τίς τελευταῖες σελίδες τῆς πρώτης αὐτῆς συλλογῆς καὶ τὴν συνειδητὰ ἐπαναστατημένη φωνὴ τῆς δεύτερης («Ἄγιε Σατάν, ἐλέησόν με») τῆ διψασμένη ψυχῆ ποῦ θὰ τὴν ἴδοῦμε πάντα ἀνήσυχη, μὰ πλουτισμένη ἀπὸ τὴν πεῖρα, νὰ ὀδεύῃ τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο τῆς ἀνθρώπινης καὶ ἰδιαίτερα τῆς ἀτομικῆς του λύτρωσης.

Ἄλλ' ὅπως συμβαίνει πάντοτε μὲ τίς εὐαίσθητες καὶ πολὺπειρες ψυχές, αἱ ἄνοδοι καὶ αἱ κάθοδοι, αἱ ταλαντεύσεις καὶ αἱ ὀπισθοδρομήσεις, ποῦ ἐκφράζονται συναισθηματικά μὲ τοὺς λυρικοὺς ἐνθουσιασμοὺς καὶ τίς δραματικὲς πτώσεις, μὲ τὴν αἰσιοδοξία καὶ τὴν ψυχικὴ κατάθλιψη, παρακολουθοῦν συχνὰ τὴν ποίηση τοῦ Τεύκρου Ἀνθία. Ἡ μᾶλλον θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ πῆ πὼς ἡ ποίηση τοῦ Κυπρίου ποιητοῦ ἀκο-

λουθεῖ τὸν σκολιὸ δρόμο τῶν διαρκῶν ἰδεολογικῶν ἀναζητήσεων καὶ κάθε κατακτώμενος σταθμὸς, ἂν γίνεται συχνὰ ἀφειρητὰ νέων ἐξορμήσεων τοῦ πνεύματος, πολλές φορές δὲν εἶναι παρὰ μιὰ σκοπιά, ἀπ' ὅπου ἡ ψυχὴ ἐπισκοπεῖ τὸν δρόμο πού διανύθηκε. Αὐτὸς ὁ δρόμος ἔχει ἄρκετὴν ἔλξη, γιατί κάθε βῆμα ἔγινε μὲ πικρία καὶ μὲ σκληρὴ μάχη μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Ἐξ ἄλλου, δὲν πρέπει νὰ παραβλέπουμε πὼς ἡ προσπάθεια τῆς ἀτομικῆς λυτρώσεως δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ παράγοντες καθαρὰ ὑποκειμενικούς. Ἡ περιβάλλουσα ζωὴ εἶναι ἐκεῖνη πού ρυθμίζει τὴν ἔνταση τοῦ πάθους τῆς προσπάθειας αὐτῆς καὶ πού διέπει τίς ἀτομικὲς πρωτοβουλίες σ' ὅ,τι κυρίως ἀφορᾷ τὴν ἀπόσπαση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ γνώριμὸ κλίμα τῆς. Καὶ θὰ ἦταν ὑπερβολικὴ αἰσιοδοξία ἢ τούλάχιστον ἐσφαλμένη ἐκτίμηση τῆς πραγματικότητος νὰ ἰσχυρισθῆ κανεὶς ὅτι ἡ σημερινὴ κοινωνικὴ ζωὴ προσφέρει τὴν εὐνοιά τῆς γιὰ μιὰ ἀκοπὴ ἄνοδο πρὸς ὅ,τι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος τοποθετεῖ κορυφὴ τῶν ἰδανικῶν του ἐπιδιώξεων. Αὐτὸς εἶναι ὁ οὐσιαστικὸς λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἄνθίας ἐμφανίζει τόσες ψυχολογικὲς μεταπτώσεις στὴν ποίησή του. Ἐχοντας ζήσει μιὰ ἐφιαλτικὴ ζωὴ, ἔχοντας παλαίψει μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ τὰ γύρω του, ἔχοντας ξεπεράσει νικηφόρα ἕναν δύσκολο σταθμὸ, μένει ἀκόμη δεσμώτης τῆς ἠθικῆς κρίσης τοῦ καιροῦ του. Καὶ ἡ ἐποχὴ του δὲν προσφέρει κανένα θετικὸ στοιχεῖο ψυχικοῦ καὶ ἠθικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀντιθέτως, οἱ ρευστοὶ καὶ ἀπογοητευτικοὶ χρόνοι τοῦ αἵωνα μας, πού ἔλαχαν κληρονομία στὴ γενιά μας, ἀπομακρύνοντας τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὴν οἰκοδομητικὴ διάθεση, διασπώντας τίς συλλογικὲς θελήσεις καὶ ἐμπνέοντας στὸ ἄτομο τὴν ἀνάγκη τῆς μάχης μὲ ὅλα, καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμη πού πρὶν εἶχε θεωρήσει συμμάχους στὸν ἀγῶνα τῆς ἀνόδου, τροφοδοτοῦν ταυτόχρονα τὸ ψυχικὸ κλίμα τῆς περιφρονητικῆς γιὰ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμον περισυλλογῆς. Παλιὲς εἰκόνες, πού θὰ ἦταν δυνατό νὰ παραμερισθοῦν ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν ὁμαδικῶν προσπαθειῶν, ξαναπαίρνουν τὸ ἔντονο χρῶμα τους καὶ ἀνακτοῦν τὴν παλιὰν ἀναγλυφικότητά τους. Γι' αὐτὸ κ' οἱ ἐπιστροφές, οἱ ἀναπολήσεις, τὰ «ἰντερμέδια» στὸν ἀγῶνα τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν κάθαρση τοῦ δράματός του.

«Στ' ἀνθρώπινο τὸ δρᾶμα, ἔχω κ' ἐγὼ μόνο μιὰ πράξη
—στὸ καίμενο παρένθεση μικρὴ—

ἀτέλειωτο Ἴντερμέδιο, πού συνθέτει ἀργὰ ἡ ζωὴ μου,
κι' ἀργὰ πρὸς τὸ φινάλε προχωρεῖ».

Ὅμως τὸ δρᾶμα τοῦτο τοῦ ποιητῆ παίρνει ἀμέσως σημασία πανανθρώπινη. Ὁ Ἄνθίας γνωρίζει πὼς τὸ ἀτομικὸ ἠθικὸ του δρᾶμα, εἶναι τὸ δρᾶμα ὅλων τῶν ἀνθρώπων πού παρακολουθοῦν τὴν περιπλοκὴ τῶν φαινομένων καὶ γίνονται

οί δέκτες τών επιδράσεων των μέσα στην τωρινή παραγμένην εποχή μας:

«Καί σκέφτομαι, ότι κάτω στην πλατεϊαν όσοι θ' ακούσουν τ' ατέλειωτο Ίντερμέδιο μου αυτό,

Ίσως θά πούν: υπάρχει άποδομένο στις σελίδες του κάτι κι' άπ' τó δικό μας τόν Έαυτό.»

ΜΥΣΤΙΚΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΟΠΛΑ

Του Howard Peckham

Όπως και στις ελεύθερες χώρες, έτσι και στη σκλαβωμένη Δανία όργα ή έκδοτική κίνηση, έστω κι' άν οί έκδότες διακινδυνεύουν τη ζωή τους κι' έχουν νά λύσουν πρωτοφανή προβλήματα σχετικά με την προμήθεια και τη διανομή τών βιβλίων, κ' οί άναγνώστες νά διαβάσουν με κίνδυνο νά φυλακιστούν. Μέχρι τó καλοκαίρι τού 1944, τά μυστικά τυπογραφεία στη Δανία τύπωναν περισσότερα άπό ένα εκατομμύριο βιβλία, όπως άποκαλύπτει μιά είδηση πού μόλις έφτασε στη βιβλιοθήκη Κλήμενς άπό τη Δανική Ύπηρεσία Τύπου στην Στοκχόλμη.

Τό πρώτο μυστικό τυπογραφείο άρχισε την δάρση του μετά τη Γερμανική είσβολή στη Δανία στις 9 τ' Άπρίλη 1940, αλλά για ένα διάστημα οί έκδότες περιωρίστηκαν στην έκδοση μεταφράσεων πού επιτρέπονταν νά έκδοθούν. Όταν ή Πολεμική Λογοτεχνία άναπτυσσότανε στον υπόλοιπο κόσμο, οί έκδότες άρχισαν νά έκδίδουν μυστικά παράνομα βιβλία. Ός τó καλοκαίρι τού 1943 έκδόθηκαν μ' αυτό τόν τρόπο 20 περίπου βιβλία, κι' ή έπιτυχία αυτή έκαμε τούς έκδότες ν' αύξήσουν τίς προμήθειες αύτών τών βιβλίων. Έπακολούθησε τó Δανικό κίνημα τής 29 Αύγουστου 1943, πού έκαμε τούς Γερμανούς νά κηρύξουν τόν στρατιωτικό νόμο, νά καταπιέζουν την Δανική Κυβέρνηση και νά περιορίσουν τόν βασιλέα. Φαίνεται όμως ότι όσο ή Ναζική τρομοκρατία μεγάλωνε, τόσο έκανε τίς μυστικές έκδόσεις νά αύξάνονται. Τά 3/4 τού 1.000.000 τών βιβλίων πού κυκλοφορούν έκδοθήκανε τόν χρόνο πού άκολούθησε τó κίνημα.

Με πληθυμό περίπου τεσσάρων εκατομμυρίων ή Δανία άποροφά αναλόγως πολύ μεγάλο άριθμό παρανόμων βιβλίων. Η ποινή για την κατοχή παρανόμου βιβλίου ήταν προηγουμένως δεκατέσσερις μέρες φυλάκιση τώρα είναι φυλάκιση μεγάλης διάρκειας. Πολλοί έκδότες και διανομείς πλήρωναν με τη ζωή τους. Οί αϊφνιδιασμοί στα βιβλιοπωλεία και τά τυπογραφεία έξακολουθούν. Ένας βιβλιοπώλης τής Κοπενγιάγης φυλακίστηκε γιατί έβαλε στην προθήκη του δυό φωτογραφίες τού Μουσουλίνι και τού Χίτλερ. Μεταξύ τους έτοποθέτησε ένα αντίτυπο τών «Άθλίων» τού Βίκτωρ Ουγκώ.

Τά κέρδη άπό την πώληση τών παρανόμων βιβλίων χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση τού κινήματος αντίστα-

σεως. Οί Δανικές μυστικές έφημερίδες άρχισαν από τις πρώτες ύποτυπώδεις έκδόσεις κι' έφτασαν τις 35 σελίδες, κι' οί περισσότερες είναι τυπωμένες. Μιά άπ' αυτές έχει κυκλοφορία 50.000 φύλλα, κι' ή πρώτη έκδίδεται τώρα για τρία χρόνια. Κάποιος έκδότης που δραπετεύσε τελευταία στη Σουηδία, είπε πως ή έμπιστοσύνη του λαού στον μυστικό τύπο είναι τόση, ώστε αν τύχει να τυπωθεί καμιά άνακρίβεια, είναι πρακτικά άδύνατο να άνασκευασθει. Οί Γερμανοί καταδιώκουν άπεγνωσμένα αυτές τις έφημερίδες. Συχνά οί Γερμανοί στρατιώτες διατάσσονται να άνοιξουν όλα τα ταχυδρομικά κιβώτια σε μιά όλόκληρη περιοχή για να άνακαλύψουν τα ίχνη κάποιου μυστικού τυπογραφείου

ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

«Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ»

Το πολύτιμο αυτό βιβλίο του Νίκου Ζαχαριάδη, που δίκαια εκτιμήθηκε άπ' όλο τον ξυπνημένο κόσμο για τή βαθύτητα και το κριτικό του ύψος, έχει έξαντληθεί και δέν υπάρχουν αντίτυπα του για την Κύπρο, όπως έγραψε ο έκδότης του άπ' το Κάιρο στο «ΛΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ» μας. Για ν' άτταποκριθοίμε, λοιπόν, στην έπιθυμία του άναγνωστικού μας κοινού, που το ζητά επίμονα, θα δημοσιεύσουμε ΟΛΟΚΛΗΡΟ σε δυο συνέχειες στη «ΦΛΟΓΑ» άρχίζοντας άπό το έρχόμενο τεύχος. Έτσι, σε ένα μήνα, οί άναγνώστες μας θα έχουν ΟΛΟΚΛΗΡΗ τή μελέτη του Νίκου Ζαχαριάδη για τον «ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΑΛΑΜΑ» σε 2 τεύχη της «ΦΛΟΓΑΣ» με αύξημένες σελίδες, χωρίς και ν' αύξηθει ή τιμή του τεύχους μας. Δηλώσατε άπό τώρα στο «ΛΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ» όδός Τρικούπη 65 Α, να σας κρατήσει ένα αντίτυπο.

«ΔΟΞΑΣΜΕΝΟΙ ΑΕΤΟΙ»

Η έποποιία των αιθέρων έχει προσφέρει άρκετά θέματα στους σεναρίστες και τους σκηνοθέτες. Το νέο πολεμικό, άεροπορικό φίλμ «Δοξασμένοι άετοί», που προβάλλεται τήν Κυριακή, 4 του Μάρτη, στο «Μαγικό Παλάτι», είναι άπό τα καλύτερα του είδους του. Άσφαλώς με άγωνία και ένθουσιασμό θα το παρακολουθήσουν όλοι οί φίλοι τής Όθόνης.

Πρωταγωνιστούν: ή Ντιάνα Μπάρριμορ, οί Ρόμπερτ Στάκ, ό Τζών Λόντερ κ.ά.

«ΕΛΑ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΜΑΖΙ»

Μιά εύχάριστη παρένθεση στη ρουτινιέρικη όσο και πενή ζωή μας θάνα ή προβολή του ρομαντικού φίλμ «Έλα να ζήσουμε μαζί», που γίνεται τήν Κυριακή, 4 του Μάρτη, στο Θέατρο Παπαδοπούλου. Υπάρχουν μερικά αίσθήματα αιώνα, γιατί είναι άκριβώς βαθιά ανθρώπινα. Αυτά τα αίσθήματα είναι διάχυτα στο «Έλα να ζήσουμε μαζί», που θα μπορούσαμε να ποίμε ότι μας φέρνει τήν άνοιξη. Πρωταγωνιστούν: Χέντυ Λαμάρ και Τζέιμς Στιούαρτ.

ΣΤΗ «ΦΑΟΓΑ»: «ΠΑΛΙΝ ΗΡΩΔΙΑΣ ΜΑΙΝΕΤΑΙ»

Τυπώθηκε στο «ΖΑΒΑΛΛΗ» στη Λευκωσία.

Κ. Α. Ζαχαριάδης
Καθηγητής του Παιν. Τεχν.
Ζεφεινάς